

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 117 | 12-18 Eylül 2022

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 46 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

12 Eylül: Tutuklu Kürt siyasetçi Gülser Yıldırım'ın şartlı tahliye zamanı gelmesine rağmen cezaevinde tutulduğu duyuruldu.

13 Eylül: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), 2014 yılında siyasi tutukluların serbest bırakılmalarına hükmettikleri için tutuklanan eski hakimler Metin Özçelik ve Mustafa Başer'in tutukluluklarının hak ihlali teşkil ettiğine hükmetti.

14 Eylül: İzmir'de bir hastane, ağır felçli mahkum Şerife Sulukan'ın durumunun cezaevinde kalmaya uygun olduğu yönünde bir rapor yayımladı. Eski bir öğretmen olan Sulukan, Gülen hareketi üyesi olduğu suçlamasıyla tutuklanmıştı.

14 Eylül: Meclis İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, siyasi mahkum Veysel Atasoy'un cezaevinde koronavirüse yakalanmasının ardından hayatını kaybetmesinde herhangi bir hak ihlali olmadığını iddia etti. Gülen hareketiyle bağlantılı olduğu suçlamasıyla

tutuklu olan Atasoy, hastanedeki tedavisi sırasında 35 gün boyunca hastane yatağına kelepçelenmişti.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınmadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

12 Eylül: İzmir'de polis, üniversite öğrencilerinin karşı karşıya olduğu hayat pahalılığını protesto eden dört kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

13 Eylül: İzmir Valiliği, il barosu tarafından organize edilen bir spor etkinliğini yasakladı.

13 Eylül: Şırnak Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

14 Eylül: Bir İstanbul mahkemesi, 2021 yılında İşçi Bayramı gösterilerine katıldığı için yargılanan 21 kişinin beraatına hükmetti.

16 Eylül: İstanbul'da polis, Kürtler için anadilde eğitim hakkı talep etmek üzere HDP tarafından organize edilen bir gösteriye müdahale ederek dokuz kişiyi gözaltına aldı.

16 Eylül: Bir Diyarbakır mahkemesi, Kürt çoğunluklu güneydoğu illerindeki silahlı çatışmalarda hayatını kaybedenlerin yakınlarıyla dayanışma amaçlı bir

derneğin üyesi olan Yıldız Damla'yı terör örgütü üyeliği suçlamasıyla 6 yıl 3 ay hapis cezasına mahkum etti. Damla'ya daha önce aynı suçlamayla verilen hapis cezası bir istinaf mahkemesi tarafından bozulmuştu.

16 Eylül: İstanbul'da polis, bir işçi gösterisine müdahale ederek 30 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

16 Eylül: İstanbul'da polis, iki sol görüşlü siyasetçinin gözaltına alınmasını protesto eden beş kişiyi gözaltına aldı.

16 Eylül: Hakkari Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

17 Eylül: İstanbul'da polis, hasta mahkumlara ilişkin olarak düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek yedi kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

18 Eylül: İstanbul'da polis, bir işçi protestosuna müdahale ederek bir kişiyi gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

12 Eylül: Diyarbakır savcılarını, muhalif siyasetçi Nevaf Bilek hakkında, Kürtçe dilinde yayın yapan bir televizyon kanalına verdiği bir mülakatta terör örgütü propagandası yaptığı suçlamasıyla soruşturma başlattı.

12 Eylül: İstanbul'da polis, hükümete yönelik eleştiriler içeren bir muhalif parti pankartını kaldırdı ve Mustafa Can Kapan adlı bir siyasetçiyi karara direndiği için gözaltına aldı. Medyadaki haberlere göre pankart nedeniyle hakkında soruşturma başlatılan Kapan, 15 Eylül günü ifadeye çağırıldı.

12 Eylül: Bir Diyarbakır mahkemesi, Etkin Haber Ajansı (ETHA) tarafından kullanılan bir internet sayfasına erişim engeli getirdi.

13 Eylül: Gazeteci Sinan Aygül, bir iktidar partisi milletvekiline hakaret ettiği suçlamasıyla kendisine daha önce verilen bir para cezasını ödemediği gerekçesiyle tutuklanarak cezaevine gönderildi.

13 Eylül: Bir İstanbul savcısı, aktör İlyas Salman hakkında hazırladığı iddianamede Salman'ı sosyal medyada paylaştığı bir videoda milleti aşağılamakla suçlayarak iki yıla kadar hapis cezası talep etti.

13 Eylül: İstanbul emniyeti terörle mücadele birimleri, insan hakları avukatı Eren Keskin'i, bir tweeti nedeniyle ifadeye çağırdı.

13 Eylül: Bir İstanbul mahkemesi, ildeki belediye borcuna ilişkin daha önce verilen erişim engeli kararlarına ilişkin üç rapora erişim engeli getirdi.

14 Eylül: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), hayatını kaybeden bir Kürt gencinin cesedinin babasına verilmiş şekliyle ilgili yaptığı yayından dolayı muhalefete yakın Halk TV kanalına para ve program durdurma cezası verdi.

14 Eylül: Bir muhalefet milletvekilinin yaptığı açıklamalara göre, geçtiğimiz yıl cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla toplam 9.168 dava açıldı ve söz konusu suçlamalarla ilgili olarak reşit olmayan 305 kişi mahkemeye çıkarıldı.

14 Eylül: Anayasa Mahkemesi, 2016-2018 olağanüstü hal döneminde KHK ile kamu görevinden çıkarılan iki kişiyle ilgili belgesel çekmek üzere izin başvurusu Muğla Valiliği tarafından reddedilen Nejla Demirci adlı belgesel yapımcısının ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine hükmetti.

15 Eylül: Bir Elazığ mahkemesi, Yusuf Güneş isimli bir kişiyi, Kürtçe şarkı söylenen bir videoyu sosyal medyada paylaşarak terör örgütü propagandası yaptığı suçlamasıyla 1 yıl 6 ay 22 gün hapis cezasına mahkum etti.

15 Eylül: Mersin'de polis, muhalefete ait il belediyesinin 10 çalışanını terör örgütü propagandası yaptıkları suçlamasıyla gözaltına aldı. Parti çalışanları ertesi gün serbest bırakıldı.

15 Eylül: Bir İstanbul mahkemesi, eski muhalefet milletvekili Berhan Şimşek'e, bir televizyon programındaki sözleri nedeniyle para cezası verdi.

15 Eylül: İstanbul savcılarını, bazı sosyal medya kullanıcıları hakkında, cumhurbaşkanıyla ilgili şaka içeren videolar paylaşmaları nedeniyle soruşturma başlattı.

16 Eylül: Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, gazeteci Tuğrul Eryılmaz'ın daimi basın kartını ulusal güvenlik gerekçesiyle iptal etti.

16 Eylül: Basın Özgürlüğü Acil Müdahale (MFRR) adlı kuruluş tarafından yayımlanan bir raporda Türkiye'de

yılın ilk yarısında 71 basın özgürlüğü ihlali yaşandığı belirtildi.

17 Eylül: Sivas'ta polis, bir binadaki yangını videoya kaydeden muhabir Hüsnü Ümit Avcı'ya fiziksel saldırıda bulundu.

17 Eylül: Ankara savcılarını, gazeteci Mustafa Mert Bildircin hakkında, hükümetin dini cemaatlerle ilişkisine dair yaptığı haberlerinde cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla soruşturma başlattı.

18 Eylül: Muğla'da polis, muhalif siyasetçi Mürsel Yüksel'i bir parti binasına asılan pankart nedeniyle geçici olarak gözaltına aldı. Yerel savcılar pankartın kaldırılmasını emretti.

DİNİ ÖZGÜRLÜKLER

13 Eylül: İnanç Özgürlüğü İnisiyatifi adlı bir grup tarafından yayımlanan bir raporda Türkiye'de 2021 yılında dini motivasyonlu 29 nefret suçu işlendiği, söz konusu hadiselerin en çok Alevileri ve Hristiyanları hedef aldığı belirtildi.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

13 Eylül: Medyada yer alan haberlerde, Bylock kullanımının tek başına suç delili olarak kabul edilemeyeceğine dair yakın zamanda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından verilen bir karara rağmen Türkiye makamları tarafından Bylock kullandığı iddia edilen kişilerin Gülen hareketi üyeliği suçlamasıyla gözaltına alınması uygulamasının devam ettiğine dikkat çekildi.

13 Eylül: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından verilen bir karara ilişkin belgelerde, Türkiye tarafının eski hakimler Mustafa Başer ve Metin Özçelik'in tutuklanmasını haklı göstermek üzere mahkemeye sahte bir mektubu delil olarak sunduğu ortaya çıktı.

15 Eylül: Gülen hareketiyle irtibatlı olduğu suçlamasıyla kamu görevinden çıkarılan bir kişinin 15 yaşındaki ağır engelli ve otizmli çocuğuna ilişkin engelli yardımı başvurusunun reddedildiği duyuruldu.

17 Eylül: Soruşturmaları kapsamındaki kadınlarla cinsel ilişkilerini gizlice görüntüleyip ardından söz konusu kadınlara şantaj yaptığı ortaya çıkan bir Denizli

savcısına yalnızca üç aylık uzaklaştırma cezası verildiği duyuruldu.

KÜRT AZINLIK

12 Eylül: Tutuklu Kürt siyasetçi Gülser Yıldırım'ın şartlı tahliye zamanı gelmesine rağmen cezaevinde tutulduğu duyuruldu.

12 Eylül: Bir Diyarbakır mahkemesi, Etkin Haber Ajansı (ETHA) tarafından kullanılan bir internet sayfasına erişim engeli getirdi.

13 Eylül: Aydın'da bir Kürt aile saldırıya uğradı.

13 Eylül: Mersin'de polis, Kürt siyasetçi Metin İnci'yi gözaltına aldı. İnci 16 Eylül günü çıkarıldığı mahkemece tutuklandı.

14 Eylül: Mersin'de bir grup Kürt işçi yerli halkın saldırısına uğradı.

15 Eylül: Bir Elazığ mahkemesi, Yusuf Güneş isimli bir kişiyi, Kürtçe şarkı söylenen bir videoyu sosyal medyada paylaşarak terör örgütü propagandası yaptığı suçlamasıyla 1 yıl 6 ay 22 gün hapis cezasına mahkum etti.

15 Eylül: Bir Ankara cezaevinde gardiyanlar Murat Bilger isimli bir mahkumu ailesiyle telefon görüşmesinde Kürtçe konuştuğu için sözlü olarak tehdit etti.

16 Eylül: İstanbul'da polis, Kürtler için anadilde eğitim hakkı talep etmek üzere HDP tarafından organize edilen bir gösteriye müdahale ederek dokuz kişiyi gözaltına aldı.

16 Eylül: Bir Diyarbakır mahkemesi, Kürt çoğunluklu güneydoğu illerindeki silahlı çatışmalarda hayatını kaybedenlerin yakınlarıyla dayanışma amaçlı bir derneğin üyesi olan Yıldız Damla'yı terör örgütü üyeliği suçlamasıyla 6 yıl 3 ay hapis cezasına mahkum etti. Damla'ya daha önce aynı suçlamayla verilen hapis cezası bir istinaf mahkemesi tarafından bozulmuştu.

CEZAEVİ KOŞULLARI

12 Eylül: Mardin'de 70 yaşındaki bir mahkumun hastaneye kelepçeli olarak getirilmesine ilişkin görüntüler geniş çaplı kamuoyu tepkisine neden oldu.

13 Eylül: Anayasa Mahkemesi, bir mahkumun Adalet Bakanlığına gönderdiği dilekçeleri açıp okuyarak mahkuma disiplin cezası veren bir cezaevi yönetiminin mahkumun haklarını ihlal ettiğine hükmetti.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

13 Eylül: Türkiye Sahil Güvenlik Komutanlığı, Ege Denizi'nde Yunanistan tarafından Türk kara sularına itilen ve aralarında iki bebeğin de bulunduğu altı göçmenin hayatını kaybettiğini açıkladı.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

15 Eylül: Bir Ankara cezaevinde gardiyanlar Murat Bilger isimli bir mahkumu ailesiyle telefon görüşmesinde Kürtçe konuştuğu için sözlü olarak tehdit etti.

17 Eylül: İzmir'de polis, bir silahlı saldırıda rol oynadıkları şüphesiyle gözaltına alınan üç kişiye kötü muamelede bulundu.

17 Eylül: Sivas'ta polis, bir binadaki yangını videoya kaydeden muhabir Hüsnü Ümit Avcı'ya fiziksel saldırıda bulundu.